

Romuald Schild, Halina Królik, Jadwiga Mościbrodzka

Nowy Młyn, gm. Mirzec, woj.
kieleckie. Kompleks
kopalniano-przetwórczy hematytu
"Rydno"

Informator Archeologiczny : badania 11, 15-16

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wykop I /wschodni/ - 90 m², zlokalizowano na łagodnym nierozwianym stoku wydmy. Uzyskano dwa, nie w pełni wyeksplorowane, skupienia zabytków krzemiennych rozdzielająca się stratygraficznie. Skupienie dolne wystąpiło 10 cm powyżej poziomo warstwowanych piasków rzecznych, w piasku bezstrukturalnym ze śladami humusu, miąższości 25-30 cm i pow. 6 m², zawierało dwa rdzenie dwupiętowe, trzonek liściaka i 204 niecharakterystyczne zabytki krzemienne. Skupienie górne zalegało 30-40 cm nad dolnym, w poziomie iluwialnym; miąższości ok. 30 cm i pow. ok. 40 m², zawierało rdzeń dwupiętowy mikrolityczny, 12 rdzeni jednopiętowych, 1 półtylczak komornicki 2 trójkąty, 1 wkładkę, drapacz, 2 ryłce, 6 skrobaczy, pazur i 957 niecharakterystycznych zabytków krzemiennych.

Skupienie dolne ze względu na wystąpienie w części centralnej stanowiska rdzenia dwupiętowego i dużego liściaka z trzonkiem, leżących bezpośrednio /?/ na piaskach poziomo warstwowanych i żwirach facji korytowej należałoby uznać za młodsze od Dryasu III, górne dzięki częściowej synchronizacji z wykopem III za starsze od okresu atlantyckiego.

Wykop II /zachodni/ - 8 m². W przywianej, do 30 cm grubości, piaskiem próchnicy i w iluwium wystąpiła ceramika typu leśnego, z trapezami i wkładką retuszowaną, oraz obok wykopu mały liściak z trzonkiem /kundajski/, brak ceramiki takiej jak w wykopie III.

Wykop III /centralny/ - 105 m². Uzyskano skupienie z zabytkami kultury janiszawickiej, czyste kulturowo/?/ lecz w misie deflacyjnej. Zawierało ono 23 półtylczaki typu Wieliszew, tj. ok. 40% zbrojników, 9 trójkątów janiszawickich i 2 inne, 2 tylczaki, 1 wkładkę, oraz elementy ohojnicko-pienkowskie, prócz tego 3 trapezy - 1 wysoki, 2 zwykłe; ogółem 54 zbrojniki, oraz 4 ryłce, 2 skrobacze i 4 rdzenie jednopiętowe; Razem 3517 zabytków krzemiennych. Trudne do związania z tym zespołem jest wystąpienie ceramiki typu Grądy Woniecko, z karbowanym wylewem i otworami pod wylewem, której brak w wykopie II.

Sporadycznie na całym stanowisku występuje ceramika w typie trzcinińskiej. Znaleziono również 3 grociki sercowate.

Stanowisko godne jest kontynuacji badań i sprawdzenia zaproponowanego modelu chronologicznego, tym bardziej, że jest intensywnie niszczone. Na stanowisku istnieje możliwość datowań przyrodniczych.

Materiały po opracowaniu będą przechowywane w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

NOWY MŁYN, gm. Mirzec
woj. kieleckie
Kompleks kopalniano-
przetwórczy hematytu
"RYDNO"

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materiałnej PAN w Warszawie
Zakład Epoki Kamienia

Badania prowadził doc. dr Romuald Schild
/autor sprawozdania/ oraz mgr Halina

Królik i Jadwiga Mościbrodzka. Finansował IHKM PAN. Drugi sezon badań po przerwie od 1961 r. Kopalnia, stanowiska przetwórcze i osadnictwo związane z eksploatacją hematytu /ochry/ z późnego paleolitu, mezolitu i neolitu.

W bieżącym sezonie skoncentrowano się na badaniach ratowniczych stanowisk leżących w pobliżu krawędzi piaskowni przemysłowej zlokalizowanej na III tarasie Kamiennej we wschodniej części wsi Nowy Młyn, a ponadto założono niewielki wykop zwiadowczy na samej kopalni hematytu.

W pobliżu piaskowni wyeksplorowano wykopy nr I-III, V/77 oraz szurf nr 1/77 oraz przeprowadzono dołkowania zwiadowcze.

Wykop I/77 ujawnił obecność bardzo silnie zniszczonego przez deflację oraz drogą płytkiego obiektu owalnego o wypełnisku piaskowo-hematytowym oraz związane z nim nieliczne materiały krzemienne związane z kompleksem z tyczkami łukowymi i drapaczami tarnowińskimi. Podobne materiały występowały w wykopach II i III/77. O ile w wykopie II/77 materiały krzemienne były nieliczne, o tyle wykop III/77 dostarczył bogatego zespołu zabytkowego wraz z okrągłą, płytką jamą hematytową o średnicy ok. 7 m - analogiczną do trzech podobnych obiektów rozkopanych w sezonie ubiegłym. W wykopie V/77 wydobyto niezbyt liczne materiały mieszane, głównie neolityczne /najpewniej wstęgowo/, a ponadto pojedyncze narzędzie związane z kompleksem z liściakami.

Na kopalni, szurf zwiadowczy nr 1/77 pozwolił odkryć dwie jamy eksploatacyjne hematytu wykopane w zwietrzałym zlepiecu ławicowym dolnego triasu zawierającym liczne bryłki hematytu. Pierwsza z nich o wymiarach 300 cm na 310 cm i głębokości 130 cm zawierała dość liczne materiały krzemienne i węgle drzewne. Są to przede wszystkim wióry od rdzeni dwupiętowych, a wśród narzędzi liściaki mazowszańskie. Druga z jam o rozmiarach 240 cm na 200 cm i głębokości 130 cm poza licznymi węglami dostarczyła tylko niewielkiej ilości niecharakterystycznych materiałów krzemianych.

POZNAŃ - Stare Miasto
Wzgórze św. Wojciecha

patrz
późne średniowiecze

SARCZ, gm.Trzcianka
woj.pilskie
Stanowisko 2

patrz
okres wpływów rzymskich